

קול שוועת בנות עמינו ממרחק נשמע,
על אודות בני ישראל המרימים זרועותיהן להכות נשותיהם...
ושמעו כי יש מבנות ישראל צועקות על זה ואינן נענות תוך הקהילות
(שו"ת בנימין זאב סימן פח, המצטט את דברי רבינו פרץ, מבעלי התוספות)

נייר עמדה בנושא

מעורבות הקהילה בהתמודדות עם אלימות במשפחה

חומרתה של האלימות כלפי נשים

תופעת האלימות בכלל, והאלימות בתוך המשפחה כלפי נשים וילדים, היא חמורה ביותר. פוסקי החלכה ראו בחומרת מיוחדת את האלימות כלפי נשים: "יש יותר להחמיר (בדינו של מכה אשתו) מבמכה את חברו" (בית יוסף, אבן העזר סימן קנד אות ג), זאת משום שהתורה הקפידה על היחס תראוי של אדם לאשתו, וקבעה כי עליו לכבדה "יותר מגופו" (יבמות סב ע"ב).

הפגיעה בנשים היא בדרך כלל בחדרי חדרים, ובהתייחס אליה כרת כל עם ישראל ברית באומרו: "אָרוּר מִכָּה נְעָהוּ פְּסָתָהּ - וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן" (דברים כז, כד).

איום כמעשה אלימות, גם הוא בכלל האלימות האסורה - שחרי "המגביה ידו על חברו, אף על פי שלא הכהו - נקרא רשע" (סנהדרין נח ע"ב).

איסור האלימות אינו מיועד רק למניעת מעשים שליליים. איסור זה הוא חלק ממבט יהודי חיובי על הקשר תראוי בתוך המשפחה, בו ראו תכמים שיא אישי וגם דוֹחני של בני הזוג.

חובת ההתערבות

כל הינדע על אלימות במשפחה או חושד בקיומה של אלימות במשפחה, מצווה לפעול להציל עשוק מייד עושקו בהגנה פיזית ובסיוע נפשי תוך עידוד לפניה לגורמים מקצועיים ומוסמכים..

עמידה מנגד וחוסר התערבות משיקולים של חוסר נעימות, גובלים באיסור החמור של "לא תעמד על דם רעך אָנִי הוּי" (ויקרא יט, טז, על פי דברי הרמב"ם, הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק א הלכה יד).

האחריות הקהילתית – תמיכה במוכה והטלת סנקציות קהילתיות כלפי האלים

על פי ההלכה על הקהילה שבה חי הבעל האלים, לפעול בכל דרך לסייע לנפגעת. ראשית יש לסייע לה לצאת ממעגל הסכנה והאיומים בכל דרך שהיא. בנוסף יש לסייע למשפחה להתמודד עם הבעיה באמצעות גורמים מקצועיים מוסמכים.

בקהילה הדתית אחריותו של רב הקהילה מרכזית: בסמכותו ובאחריותו להוביל את הטיפול בעניין על היבטיו השונים.

סנקציות קהילתיות

חובתה של הקהילה למיגור אלימות במשפחה כוללת הטלת סנקציות חברתיות כלפי המכה, שיש בהן הרתעה וביטוי לסלידה ממעשיו של האלים. בשולחן ערוך (חושן משפט תכ, א) כתב הרמ"א כי על הכאת אשה או גבר יש "חרם קדמונים" שעל פיו המכה אינו מצטרף למניין לתפילה.

על כן מצופה מקהילה הדתית, בהנהגת רב הקהילה:

- לא לצרף בעל מכה למניין.
- לא להעלות בעל מכה לתורה.
- לא לאפשר לבעל מכה לשמש כשליח ציבור.
- לא לאפשר לבעל מכה כל תפקיד ציבורי.

התנהגות הקהילה כלפי חבר בה הנוהג כאלומות מהווה מבחן למוסריותה של הקהילה ושל התכנים בה ולמתייבותם העמוקה לתורה ולמצוות.

גישה זו הקוראת לכל אדם שלא להישאר אדיש לאלימות נגד נשים צריכה לבוא לידי ביטוי בכל מעגל חברתי, בין בקהילה הדתית ובין בקהילה שאינה דתית:

- יש להוציא בעל מכה מהמעגל החברתי.
- אין להשתתף בשעורים, הרצאות או הופעות של אדם המכה את אשתו.
- בקהילות מסודרות כמו ישובים קהילתיים, מושבים וקיבוצים, אין לאפשר למכה אשתו כל תפקיד ציבורי.
- אין לקיים עם אדם המכה את אשתו ראיון תקשורתי, במזידה הכתובה או האלקטרונית.

בדרכים אלו יש לנהוג כלפי מכה את אשתו עד שישנה את דרכיו, במסגרת תהליך טיפולי מסודר.

